

Hegedűs nemzedékek nevelője

✎ Réfi
Zsuzsanna

A magyar iskolát tanítja Belgiumban Sebestyén Katalin

A szólóhangszeres játék és a kamaramuzsikálás mesterfogásait eleinte a svájci Morges-ban sajátíthatták el az érdeklődők, majd két évtized után a sikeres, nemzetközi mesterkurzus helyszínének Tatát választotta a Schiffer-Sebestyén házaspár. Idén tizenhetedik alkalommal rendezték meg az augusztusi sorozatot, amely 2015 óta Schiffer Ervin brácsaművész nevét viseli, s ebben az esztendőben rekordszámú jelentkező érkezett a világ számos pontjáról. Sebestyén Katalin hegedűművésszel, aki a diplomája óta a brüsszeli Konzervatórium elismert tanára, a néhány nap alatt átadható zenei tudásról, a Benelux államokban folyó oktatásról, muzsikuspályákról, valamint a férjéről nemrég megjelent emlékkötetről is beszélgettünk.

– *Mit lát, hogyan változott a tatai mesterkurzus az évek során?*

– Minden évben lépünk előre, fejlődik a sorozat. Idén modernebbé váltak a promóciós anyagaink, a plakátok a Facebookos megjelenések. A jelentkezők száma is állandóan nő, egyre több országból érkeznek fiatal zenészek, s a kurzus színvonaláról is ugyanezt tudom elmondani. Nekem idén 21 hegedűs növendémem volt, először nem is tudtam, hogyan fogok ennyi muzsikussal dolgozni, végül azonban mindenkivel nagyon szépen haladtunk. Idén is kiválóan sikerült a záróhangverseny. Olyan fiatal muzsikuskok, akik csak a zene nyelvén kommunikálnak, tíz nap alatt elképesztő zenei produkciót hívnak életre.

– *Hogyan látja, mi az, ami egy kurzusnyi idő alatt átadható?*

– Ezt mindig tanára válogatja. Arra törekszem, hogy ráérezzek a növendékekkel való első találkozáskor arra, miben tudom őt hathatósan segíteni. Kérdés persze az is, hogy milyen motivációval érkeznek. Akad, aki elmondja, milyen technikai gonddal küzd, van, aki a repertoárját szeretné bővíteni, más versenyre vagy próbajátékokra készül. Próbálok ráérezni, milyen építőkövetek hozzá a fejlődéséhez, s általában sikerrel járok. Talán ennek is köszönhető, hogy sokan évről évre visszatérnek, s az első alkalmat követően már hívják a kurzusra a barátait is. Az egyik résztvevő török kislány úgy fogalmazott, hogy életének egyik legszebb kurzusa volt ez a tatai, mert barátságos légkörben, magas nívón dolgozhatott. Kezdetből az volt a célunk férjemmel, Schiffer Ervinnel, hogy a növendékek boldogok legyenek, s ne távozzanak a kurzus végén szomorúan, mert csak azzal szembesülnek, milyen fogyatékságaik vannak... Hiszen ahogy a kurzusra megjelent emlékkötetében is szerepel, Ervin

meggyőződéssel vallotta: mindenkinek joga van a tanuláshoz, ahhoz, hogy fejlődjön, hogy elérje képességeinek a maximumát. Az volt a célja, hogy minden növendékéből kihozza a legtöbbet, s ehhez igyekezett felkutatni az összes hasznos módszert; sosem sajnálva a fáradságot a kevésbé tehetségesektől sem. Épp ezért arra törekedett, hogy mindent hűszféleképpen tudjon elmagyarázni, mert bízott abban, hogy valamelyikkel eléri a kívánt hatást. Ha kellett, érzékletes példákat sorolt fel, történeteket mesélt, hogy rávilágítson a művek zenei tartalma alapján kívánt érzelmekre. A növendékektől is elvárta, hogy - akárcsak ő - teljes erőbedobással dolgozzanak. Nagyon örülök, hogy az életét, munkásságát, pedagógiai módszereit bemutató kötet végre elkészült, és éppen azon a kurzuson mutathattuk be, amely a halálát követő évben felvette a nevét. A Schiffer Ervin, a brácsa mestere című könyvben a kurzusokról is nagyon sok szó esik, ahogy arról is, Ervin hogyan mutatta meg, milyen értékei vannak a brácsának, s hány sikeres növendéket nevelt, akik vezető pozíciókat töltenek be a világ számos zenekarában, bebizonyítva, mennyit ér egy jó brácsaművész.

– Ön is elmondhatja magáról, hogy hegedűsgenerációkat nevelt, hiszen egykori tanítványai között akad szólista, koncertmester, sikeres kamaramuzsikus jócskán. Sokakkal a mesterkurzusok mellett a brüsszeli Konzervatórium tanáraként találkozott, ahol a diplomázását követően mind a mai napig tevékenykedik. Milyennek látja a Benelux államok zenei életét? Hogyan boldogulnak a pályakezdők?

– Ha valaki jó muzsikus, akkor érkezik számára sorban a lehetőségek. Bár az igaz, egyre nehezebb bekerülni a szimfonikus zenekarokba. Mióta kinyíltak a határok, egy-egy próbajátékra nyolcvan-száz zenész is jelentkezik a világ minden tájáról. Egy nemzetközi versenygyőzelemmel felér, ha valaki a legjobbként végez. Viszont, ha nem is kap státuszt, de felfigyelnek a játékára, akkor már felkerül a kisegítők listájára, s ebből meg is tud élni, főleg úgy, ha a zenélés mellett néhány magánövendéket is vállal. Sokan követik a diplomázás után azt a modellt, hogy kamaraegyüttesekben vállalnak szerepet, emellett tanári állást keresnek. Belgiumban például akadnak külön francia

és külön flamand nyelvet használó zeneiskolák. Sok fellépési lehetőség adódik triók, vonósnégyesek, kamaraegyüttesek tagjaként is. Én magam azt tapasztalom, hogy a brüsszeli Konzervatóriumba mindig túljelentkezés van. Bár most óraadó vagyok, most is nyolc-tíz hegedűssel dolgozom rendszeresen. Nagyon élvezem ezeket az órákat, hiszen a tehetséges fiatalok még mindig motiválnak engem is. A pandémia alatt nálunk sem rendeztek koncerteket, de mostanra visszatért a megszokott hangversenyszám. Néhány volt növendékem említette is, hogy annyi a felkérés, alig győzi. Persze a Benelux államokban is mondogatják, hogy a klasszikus zene krízisben van, ezért számos szervező foglalkozik azzal, hogy például a társzművészetekkel, tánccal vagy vetítéssel is próbálja népszerűsíteni azt. Szerencsére azonban azt látom: a klasszikus zene megél!

– A világ minden táján akadnak növendékei, akiknek átadja a Gertler-hagyományt. Úgy indult ugyanis a brüsszeli pályája, hogy követte Gertler Endrét...

– Igen, ugyanis amikor mesterkurzust tartott Budapesten, másodéves voltam a Zeneakadémián, s az óráin olyan technikai, előadásbeli tudást adott át, amit állandóan kerestem. Akkoriban ő a brüsszeli Konzervatórium hegedűtanszakát vezette, így a kurzus végén megkérdeztem tőle, foglalkozna-e még velem. Meghallgatta a játékomat, s az volt a válasza, ha el tudom intézni, hogy eljussak Brüsszelbe, akkor szívesen fogad. Egy évembe telt, hogy útlevelet kapjak, s aztán útra keltem. A kinti

barátaim találtak egy belga családot, akik vállalták egy fiatal tehetséges magyar muzsikustámogatását, így kaptam ingyenes lakást és ellátást. Akkoriban a brüsszeli konzervatórium teljesen más módszerrel működött, mint itthon a Zeneakadémia. Mindegy volt, hogy ki hány esztendő, hány

éve tanul, az számított csak, hogyan teljesít a vizsgákon, amelyek így olyanok voltak, akár a versenyek. Ha valaki az elérhető száz pontból nyolcvan fölötti teljesítményt nyújtott, akkor az első díjat és diplomát ért. Így egy év után megszereztem a diplomámat, majd a belga Erzsébet királyné által még a két világháború között alapított intézményben, a Queen Elizabeth Music Chapel-ben

folytathattam, s továbbra is dolgozhattam a tanárommal, Gertlerrel. Ahogy azt a hároméves képzést is befejeztem, úgy döntöttem, szívesen maradnék Belgiumban. Gertlernek sok növendéke volt, így felvehetett asszisztenseket, én harmadikként kezdtem, majd, léptem előre a sorban, második, végül első lettem. Gertler miatt váltam jó tanárrá, hiszen küldte hozzám a növendékeit, akik a kortársaim voltak, és együtt találgattuk, mit is ért a tanár úr az alatt, amit mondott. Nekem kellett egy-egy technikai fogást, formálást elmagyarázni más szavakkal, más módszerrel, úgy, hogy a következő órán Gertler elégedett legyen... Tíz évig voltam az asszisztense, s ezalatt nagyon jól megtanultam tanítani. Közben pedig különböző kamaraformációkban is rendszeresen muzsikáltam, így hívtak meg a Haydn vonósnégyesbe is, amelynek Schiffer Ervin volt a lelke... A közös muzikálásból aztán közös élet, s mesterkurzusok sora született.

– *Gertler örökségét pedig folytatta a konzervatóriumban.*

– Tíz év elteltével nyugdíjba ment, s ekkor a diákok megkérték az igazgatót, hogy engem nevezzen ki tanárnak. Először csak ideiglenes szerződést kaptam, azzal, hogy értékelik a munkámat, szívesen is neveznek ki, de bizonyítsam is be, hogy érdemes vagyok erre. Egy életen keresztül ezt tettem, minden koncerttel, minden növendékkal, minden tanévben. Megkaptam a kinevezést, és nekem is lettek asszisztenseim. Így tulajdonképpen bementem a brüsszeli konzervatórium kapuján és a mai napig nem jöttem ki onnan. Hiszen igaz, hogy már nyugdíjas vagyok, de még mindig tanítok, és rendszeresen hívnak zsűrizni, versenyekre, vizsgákra. Nem is tudom másképp elképzelni az életem. Egyedül a muzsikálás hiányzik

az utóbbi években, hiszen korábban a vonósnégyes mellett több kamaraformációban is játszottam. Ezek folyamatos fenntartása, szervezése azonban nagy fáradtság, ezért nem is foglalkoztam vele az utóbbi időben, viszont ősszel lesz egy jubileumi hangverseny, amelyen ismét játszani, kamarázni fogok.

– *Kurzusokból is akad jócskán, hiszen nyáron az észak-karolinai egyetemen tanított, s gyakorta foglalkozik fiatalokkal Spanyolországban is. A magyar hegedűs iskola milyen hagyományait osztja meg velük? Mi a pedagógusi ars poeticája?*

– Az a dolgunk, hogy segítsünk a növendékeknek a tehetségük maximumát megmutatni, mindenkiből hozzuk ki a legtöbbet. Persze lényeges, hogy elsajátítsák a megfelelő technikát, ne legyen feszültség az izmokban, legyenek tisztában az anatómiával. Úgy kell zenélni, hogy az ember tudja mit csinál, ne csak ösztönből játsszon, s fontos, hogy ne okozzon fájdalmat a hangszer tartás. Sok muzsikusküzd különböző izomfájdalmakkal, ezt meg kell előzni. Tudatosan, szépen és sosem szenvedve kell zenélni. Emellett, ahogy Gertlertől - aki maga is Hubay -növendék volt - tanultam, a zenének a mélyére kell hatolni, a hangok mögé nézni, hogy a pódiumon az előadó képes legyen tolmácsolni a szerző üzenetét. Sosem magamutogatásról szól az előadás... Egyszer Brüsszelben, a Magyar Házban a Hubay Társaság szervezett egy Hubay-estet, s felkértek, tartsak a művészről egy megemlékezést. Igyekeztem érdekes történetekkel készülni, s az előadásom közben egy idős hölgy - hallva egy-egy anekdotát - gyakorta felkiáltott, hogy 'igaz, így volt!'. Kiderült, ő Hubay unokája. Hiteles forrásból merítettem hát! Hubay nagy iskolát teremtett, s hagyományának követőivel pedig tele a világ... ■